

Passend onderwijs

Waar gaat het over?

Alle kinderen moeten les kunnen volgen op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Scholen hebben hiervoor een zorgplicht. Gemeenten hebben verschillende wettelijke taken om scholen daarbij te ondersteunen.

Verantwoordelijkheden en wettelijke bepalingen

Iedereen heeft recht op onderwijs. Volgens de Wet passend onderwijs (2014) moeten alle kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen. Dat geldt ook voor kinderen die extra hulp nodig hebben vanwege leer- of gedragsproblemen. In eerste instantie op een gewone school, die daarop is toegerust. Als intensievere begeleiding nodig is, kan het kind naar speciaal onderwijs.

Scholen hebben hierin een wettelijke zorgplicht: zij moeten, in overleg met de ouders, zorgen dat alle kinderen een passende plek vinden. Om goede ondersteuning (remedial teaching, begeleiding bij dyslexie etc.) te kunnen bieden, maken scholen in dezelfde regio hierover afspraken in een samenwerkingsverband van gewone scholen en scholen voor speciaal onderwijs. Dit geldt voor basis- en voortgezet onderwijs.

De gemeente is wettelijk verplicht om scholen bij te staan bij hun zorgplicht. Die verplichtingen komen voort uit de Jeugdwet en uit de Wet passend onderwijs.

Op grond van de Jeugdwet is de gemeente sinds 2015 verantwoordelijk voor alle ondersteuning, hulp en zorg voor de jeugd. De gemeente moet daarvoor een jeugdbeleidsplan opstellen. De gemeenteraad stelt dat vast. In dat plan staat bijvoorbeeld hoe de gemeente preventie, jeugdhulp en kinderscherming organiseert en hoe zij samenwerking tussen hulpverleners bevordert.

De Wet passend onderwijs verplicht de samenwerkingsverbanden van scholen elke vier jaar een ondersteuningsplan op te stellen. In dat plan staan afspraken over het niveau van de basisondersteuning, de verdeling van het beschikbare geld, en over de manier waarop de extra ondersteuning binnen en tussen de scholen wordt georganiseerd.

Het samenwerkingsverband moet het ondersteuningsplan afstemmen op het jeugdbeleidsplan van de gemeente. Dat gebeurt in het OOGO: op overeenstemming gericht overleg. De Jeugdwet en de Wet passend onderwijs stellen dit OOGO verplicht als overleg tussen samenwerkingsverbanden passend onderwijs en gemeentebestuurders. Hoe het OOGO wordt uitgewerkt, is afhankelijk van de omstandigheden per regio. Het OOGO stemt bijvoorbeeld de samenwerking van onderwijs en door gemeenten gefinancierde (jeugd)hulp af. Denk daarbij onder andere aan afspraken tussen wijkteams en zorgteams op scholen of over intensieve

jeugdhulpprogramma's voor leerlingen die (tijdelijk) niet speciaal onderwijs kunnen volgen.

In het algemeen is de gemeente op het gebied van onderwijs onder meer verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, onderwijsachterstandenbeleid en leerplicht. Zie daarvoor het [Dossier Onderwijs](#).

[Wetgeving passend onderwijs](#)

[Memorie van toelichting Wet passend onderwijs](#)

[De VNG licht de Wet passend onderwijs toe](#)

[De Jeugdwet](#)

[Het Nederlands Jeugdinstituut biedt een veelzijdig dossier Verbinding onderwijs en jeugdhulp](#)

Achtergrond

Elk kind gaat naar een gewone school als dat kan. Die school biedt extra ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Dat kan bijvoorbeeld gaan om aangepast meubilair, plusklas voor hoogbegaafde kinderen, boeken en toetsen met extra grote letters of hulp bij de gymles.

Als een kind intensievere begeleiding nodig heeft, kan het naar een school voor speciaal onderwijs. Deze scholen kunnen meer mogelijkheden op maat leveren. Uitgangspunt daarbij is wat een kind kan, en niet zijn of haar beperkingen. Speciaal onderwijs is er voor kinderen vanaf 4 jaar (voor dove en slechthorende kinderen vanaf 3 jaar) tot het jaar waarin de leerling 20 jaar wordt.

Zodra ouders hun kind aanmelden voor een school, gaat de wettelijke zorgplicht van de school in. De school overlegt met de ouders en stelt zelf een andere passende onderwijsplek voor, als dat nodig zou zijn. Een leerling mag pas van school, als een andere school bereid is die leerling op te nemen. Scholen stellen openbare ondersteuningsprofielen op voor 'nieuwe' ouders.

Voor passend onderwijs ontvangen de samenwerkingsverbanden van scholen een budget voor extra ondersteuning. De hoogte daarvan wordt bepaald aan de hand van het aantal leerlingen binnen een samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband verdeelt het geld voor extra ondersteuning over de scholen, om meer maatwerk mogelijk te maken.

Doel van passend onderwijs is te voorkomen dat kinderen thuis komen te zitten. Volgens de Evaluatie Passend Onderwijs (2020) heeft verbeterde registratie ervoor gezorgd dat leerlingen die langer dan drie maanden niet naar school zijn geweest, beter in beeld zijn gekomen. Naar schatting 4000 leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs zitten op enig moment langer thuis, met vaak zeer complexe problemen en/of thuissituaties. Het lukt niet om dit aantal te verlagen.

De evaluatie maakt duidelijk dat de organisatie van passend onderwijs is verbeterd, maar ook dat de verwachtingen nog niet zijn uitgekomen. Scholen worstelen soms met de financiële middelen, leerkrachten voelen zich meer belast en een kwart van de ouders is ontevreden over de ondersteuning van hun kind. Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs stijgt weer.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft hierop een aantal maatregelen aangekondigd. Zo mogen leerlingen meepraten over hun eigen ondersteuning (hoorrecht) en worden ouders beter geïnformeerd over de zorgplicht van de school. Er komt bovendien een wettelijke verplichting voor alle samenwerkende partijen en gemeenten om een plan te maken als onderwijs, gemeenten en (jeugd)zorg in eerste instantie niet tot een aanbod voor leerling en ouders kunnen

komen.

Evaluatie Passend Onderwijs (2020)

De Rijksoverheid neemt een aantal maatregelen naar aanleiding van de Evaluatie Passend Onderwijs. Het onderzoeksprogramma Evaluatie Passend Onderwijs heeft twee animaties ontwikkeld over de evaluatie passend onderwijs voor primair en voortgezet onderwijs.

Een grote coalitie van onderwijs-, kinderopvang-, jeugdzorg- en kennisorganisaties en de VNG beoogt met het programma Met andere ogen (2018) de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten.

Instrumenten voor raadsleden

Samen naar school, een project voor inclusiviteit, heeft [een handreiking voor gemeenten](#) beschikbaar.

[Cijfers over onderwijs](#) in de gemeente

Ouders & Onderwijs heeft uitleg over [het schoolondersteuningsprofiel](#).

Inspiratie en praktijkvoorbeelden

Het [Steunpunt Passend Onderwijs](#) geeft een uitgebreid categorisch overzicht van praktijkvoorbeelden, bijv. op thema's als samenwerkingsverbanden of thuiszitters.

Het [Nederlands Jeugdinstituut](#) biedt een aantal praktijkvoorbeelden van onderwijs-zorg arrangementen.